WSPÓLNY PUNKT

Wtorek, 29 września 2026

68 tytułów / 30 krajów / 20 języków

Netanjahu pod presją: tajna wizyta w ZEA, wybory i izolacja Izraela

18 działów, najważniejsze fakty i różne głosy redakcji. Czytamy prasę polską i zagraniczną.

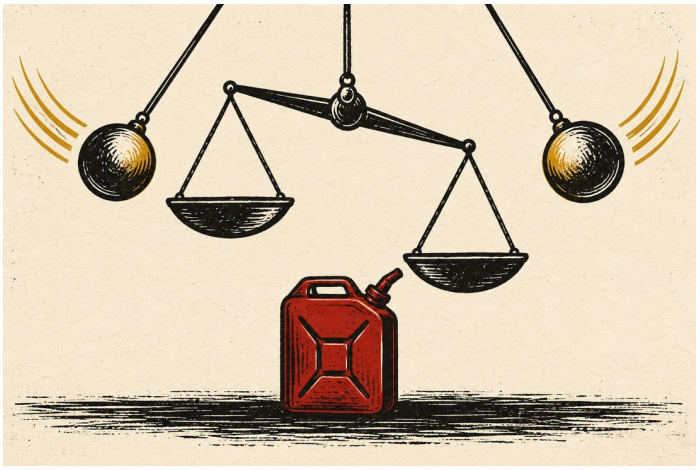
TEMAT 1
Bliski Wschód

TEMAT 2
Flanka wschodnia

TEMAT 3
Gospodarka i finanse

01 / AMERYKA ŁACIŃSKA

Afera korupcyjna wokół bankiera a kryzys zaufania do elit Lula

Satyra redakcyjna: dwa równe, bezimienne wahadła przechylają wspólną wagę nad małym kanistrem paliwa. Ilustracja AI.

FAKTY

Brazylia zbliża się do wyborów prezydenckich 4 października: sondaże pokazują wyrównany wyścig między Flávio Bolsonaro a Lulą da Silvą. Dziennik Estadão publikuje równolegle serię sondaży Quaest z innych wyścigów stanowych: w Dystrykcie Federalnym Celina Leão (PP) prowadzi z 39 proc. przed Leandro Grassem (PT, 23 proc.); w São Paulo o dwa miejsca w Senacie rywalizują Guilherme Derrite (18 proc.), Marina Silva i Simone Tebet (po 15 proc.) oraz Prado (12 proc.); w Pernambuco remisują Raquel Lyra i João Campos, po 42 proc.

Osobno NZZ opisuje ujawnione wiadomości bankiera Daniela Vorcaro, obciążające osoby z wymiaru sprawiedliwości, polityki i finansów tuż przed wyborami. Oddzielnie rząd Brazylii ma podejmować działania wobec wzrostu cen paliw.

GŁOSY PRASY

Źródła nie tyle spierają się, co patrzą na tę samą kampanię z różnych pięter: La Nación skupia się na ogólnokrajowym pojedynku prezydenckim Bolsonaro-Lula, Estadão jako lokalny dziennik brazylijski drobiazgowo relacjonuje sondaże stanowe (gubernatorskie, senackie), a NZZ jako obserwator z zewnątrz wybiera wątek instytucjonalny - aferę korupcyjną uderzającą w elity władzy tuż przed głosowaniem. Żadne z omawianych źródeł nie łączy wprost afery Vorcaro z notowaniami Bolsonaro czy Luli, choć czasowo te wątki się pokrywają - to przemilczenie, nie spór.

Zajawkowy charakter większości pozycji nie pozwala ustalić, czy redakcje różnie oceniają wiarygodność sondaży Quaest. Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że brazylijskie wybory 4 października rozstrzygną się na wielu równoległych frontach (prezydencki, gubernatorskie, senackie), a tło afery korupcyjnej pokazuje, jak kruche bywa zaufanie do instytucji w regionie, z którym Polska wiąże rosnące nadzieje gospodarcze i polityczne po prawej stronie sceny.

Źródła: NZZ · La Nación · Estadão

DALEJ W NUMERZE

Polska i Europa
Polityka krajowa, instytucje UE, wschodnia flanka.

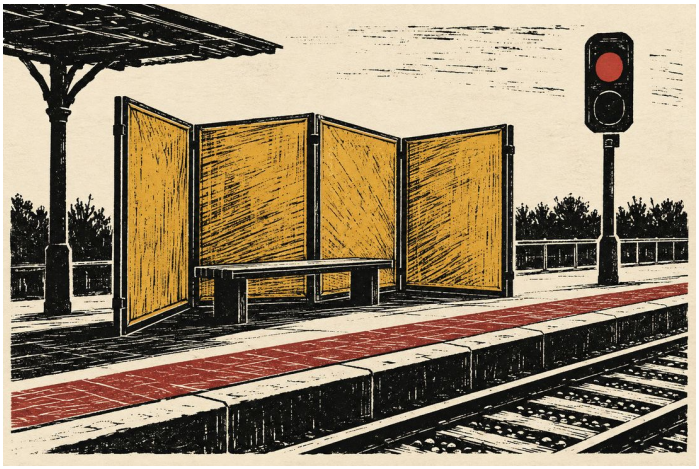
Świat
Stany Zjednoczone, Bliski Wschód, Chiny i bezpieczeństwo.

Gospodarka
Finanse, energia, klimat i sztuczna inteligencja.

Społeczeństwo
Migracja, rodzina, media, religia i kultura.

02 / FLANKA WSCHODNIA

Eskalacja wokół Królewca i incydentów wojskowych NATO

Satyra redakcyjna: trzy złożone parawany osłaniają pusty peron obok pojedynczego nieruchomego sygnału. Ilustracja AI.

FAKTY

Władimir Putin podpisał dekret zwiększający stan liczebny armii o 15 500 osób, do 2 441 630 ludzi ogółem. Wołodymyr Zełenski poinformował o dodatkowej mobilizacji w Rosji, w tym poborze cudzoziemców, oraz o ponad 8 tys. żołnierzy północnokoreańskich na terytorium Rosji i przygotowaniach do wysłania kolejnych 10 tys. Rosyjski dron uderzył w Akademię Nauk w Kijowie, zabijając jedną osobę i raniąc sześć. Ambasada Rosji w Belgii ostrzegła NATO, że w razie prób blokady Obwodu Kaliningradzkiego Moskwa użyje broni w jego obronie.

Kardynał Matteo Zuppi przebywał z misją humanitarną w Rosji (28-30 września) w sprawie uwolnienia ukraińskich jeńców, a w Wielkiej Brytanii zatrzymano pięciu mężczyzn podejrzanych o planowanie zamachu na bazę RAF Fairford, co sekretarz stanu USA Marco Rubio powiązał z udziałem „zagranicznego gracza".

GŁOSY PRASY

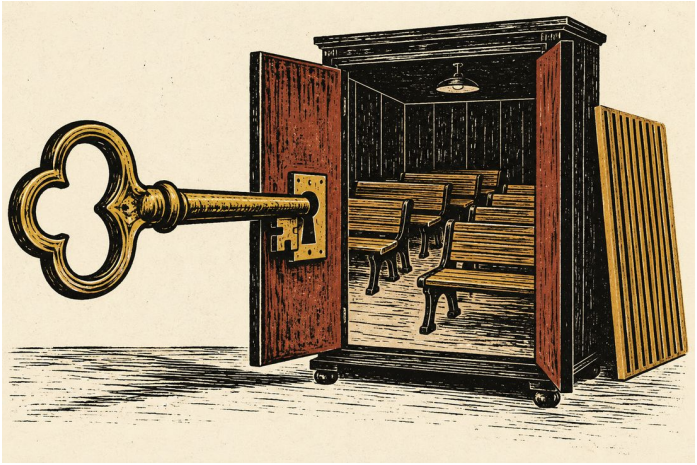
Linia podziału przebiega między tymi, którzy podkreślają słabnącą pozycję Rosji, a tymi, którzy eksponują eskalację zagrożenia. NZZ argumentuje, że spadek wzrostu PKB Rosji do 1 proc. i rosnące niezadowolenie społeczne zwiększą presję na Kreml do rozmów pokojowych, choć zastrzega, że sytuacja nie jest dramatyczna. Gazeta Polska i Echo24 idą w przeciwną stronę: pierwsza mówi o planowanej przez Moskwę fazie sabotażu, cyberataków i ograniczonych operacji zbrojnych wobec flanki wschodniej, drugie przytacza wprost groźbę użycia broni wokół Kaliningradu.

Denník Postoj dodaje wymiar wewnątrzprawicowy, zestawiając retorykę premiera Słowacji Roberta Fico, który zrzuca odpowiedzialność za eskalację na „kolektywny Zachód", z twardym stanowiskiem Marine Le Pen i Josepha Bardelli, którzy solidaryzują się z sojusznikami zagrożonymi rosyjską destabilizacją - pokazując, że sceptycyzm wobec NATO nie jest jednolity nawet wśród europejskich populistów. Dla polskiego czytelnika istotne jest, że ton ostrzegawczy wobec Rosji (Gazeta Polska, Echo24) współistnieje z narracją o jej słabnięciu (NZZ) bez wzajemnego odniesienia się do siebie - obie perspektywy dotyczą bezpośrednio bezpieczeństwa Polski jako kraju frontowego.

Źródła: NZZ · WELT · Gazeta Polska + Niezalezna.pl + Gazeta Polska Codziennie · Nederlands Dagblad · Catholic News Agency (CNA) · Denník Postoj · Echo24 / Týdeník Echo · wGospodarce.pl · Contrepoints · National Review

03 / POLSKA

Sprawa byłego szefa CBA: twarda deklaracja oskarżonego

Satyra redakcyjna: duży klucz otwiera kabinet z pustymi ławkami samorządowymi, a z boku wisi prosty ekran akustyczny. Ilustracja AI.

FAKTY

Były szef CBA Andrzej Stróżny usłyszał zarzuty związane z wykorzystywaniem dwóch lokali konspiracyjnych Biura do celów pozasłużbowych; nie przyznał się do winy, twierdząc, że chodziło o ograniczenie kosztów, a postępowanie nazwał działaniem zleconym politycznie. Po wyborach samorządowych w Krakowie Klub Jagielloński podsumowuje kampanię prezydencką, wskazując, że kandydaci, w tym Łukasz Gibała, nie zbudowali własnej tożsamości wyborczej, przez co elektorat głosował według przynależności partyjnej. "Rzeczpospolita" publikuje dwa teksty o jawności obrad rad gmin i granicach, jakie stawia RODO przy publikacji nagrań i protokołów z sesji.

Osobno Gazeta Polska odnotowuje 83. urodziny Lecha Wałęsy i zdjęcie, które opublikował Janusz Palikot, podejrzany w odrębnej sprawie karnej.

GŁOSY PRASY

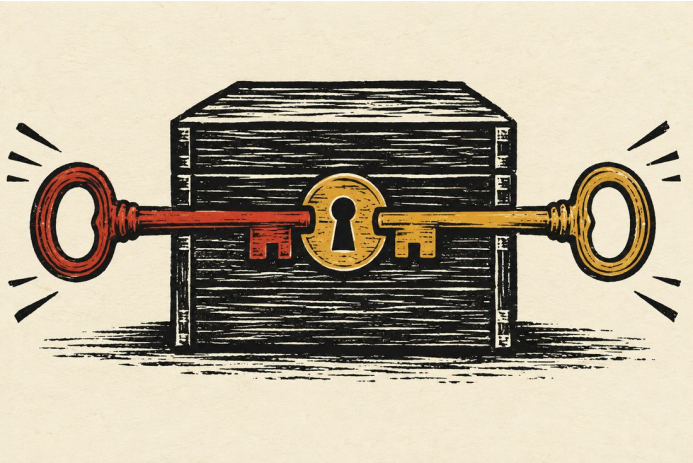
Materiały nie dotyczą jednego sporu, lecz czterech osobnych wątków, więc trudno mówić o jednej linii podziału. Sieci/wPolityce relacjonują sprawę Stróżnego głównie przez pryzmat jego własnej obrony, bez polemiki z innym ujęciem. Klub Jagielloński patrzy na Kraków z dystansu wobec partyjnych tożsamości, krytycznie oceniając jakość kampanii niezależnie od barw politycznych - co odróżnia go od tytułów bardziej zaangażowanych partyjnie. Dwa teksty "Rzeczpospolitej" o RODO są ze sobą zgodne i mają charakter czysto poradnikowy, bez sporu ideowego, co pokazuje, że temat jawności samorządowej traktowany jest jako kwestia techniczno-prawna, a nie polityczna.

Notatka o Wałęsie i Palikocie to materiał obyczajowo-personalny, typowy dla najbardziej konfrontacyjnego nurtu prawicy, budujący wizerunek obu postaci bez odniesienia do pozostałych wątków dnia - dla czytelnika liczy się więc głównie to, że dzisiejszy przegląd krajowy jest fragmentaryczny, bez wspólnego tematu łączącego redakcje.

Źródła: Sieci (tygodnik) + wPolityce.pl · Klub Jagielloński (klubjagiellonski.pl) + kwartalnik "Pressje" · Rzeczpospolita + Plus Minus · Gazeta Polska + Niezalezna.pl + Gazeta Polska Codziennie

04 / UE I INSTYTUCJE

Rozpad koalicji Fica na Słowacji: upadek Taraby i groźba przedterminowych wyborów

Satyra redakcyjna: dwa różne klucze ciągną za przeciwnymi końcami zamkniętej skrzynki z okrągłym otworem. Ilustracja AI.

FAKTY

Emmanuel Macron rozpoczął 29 września pierwszą od 2009 roku wizytę państwową francuskiego prezydenta w Hiszpanii, spotykając się z Pedro Sánchezem w pałacu La Moncloa; w tle rozmów pozostaje traktat z Barcelony z 2023 roku, którego ratyfikację blokują w madryckim Senacie PP i Vox, obawiając się udziału obcych ministrów w posiedzeniach hiszpańskiego rządu. António Costa, przewodniczący Rady Europejskiej, w rozmowie z Politico wskazał, że państwa członkowskie skłonne są zgodzić się na nowe unijne podatki w przyszłym budżecie siedmioletnim, jeśli przyniosą pieniądze dotąd niezbierane przez rządy krajowe - w Czechach sprzeciw wobec tej idei zgłaszają ODS i ANO.

Na Węgrzech zatrzymano byłego ministra rozwoju i polityka Fideszu podejrzewanego o korupcję. Brytyjski premier Keir Starmer (błędnie określony w depeszy MTI jako Andy Burnham, który mówił na kongresie Partii Pracy) ocenił, że brexit przyniósł więcej szkód niż korzyści, i zapowiedział przed nadchodzącym szczytem Londyn-UE przedstawienie opcji trwałego ułożenia relacji z Brukselą.

GŁOSY PRASY

Materiał jest w tej kategorii rozproszony tematycznie i nie daje jednego sporu - raczej kilka równoległych linii napięć. Na Półwyspie Iberyjskim różnica przebiega między socjalistycznym rządem Sáncheza, który wraz z Macronem chce traktatowego usztywnienia relacji francusko-hiszpańskich, a hiszpańską prawicą (PP, Vox), która w traktacie widzi naruszenie suwerenności decyzyjnej rządu. W sprawie unijnych podatków Costa stawia tezę łagodzącą - nowe podatki jako sposób na odblokowanie budżetu bez obciążania budżetów narodowych - podczas gdy czescy liberałowie (ODS, ANO, ekonomista Pikora) odczytują to jako transfer kompetencji fiskalnych do Brukseli i nazywają to socjalizmem.

Żadne z brukselskich czy traktatowych wątków nie łączy się dziś z sprawą węgierskiego ministra, co pokazuje, że przegląd nie wygenerował wspólnej narracji, a jedynie zbiór niezależnych epizodów instytucjonalnych. Dla polskiego czytelnika istotne jest przede wszystkim to, że spór o nowe podatki unijne w budżecie wieloletnim dotyczy bezpośrednio również Polski jako płatnika i beneficjenta tego budżetu, a linia podziału „nowe źródła dochodu UE kontra suwerenność fiskalna” przebiega dokładnie tak samo w Warszawie jak w Pradze.

Źródła: Denník Postoj · Rzeczpospolita + Plus Minus · WELT · Echo24 / Týdeník Echo · Magyar Hang · Conflits - Revue de Géopolitique

05 / POLITYKA USA

Jack Smith wraca do gry: inwigilacja dziennikarzy i darczyńców Trumpa

Satyra redakcyjna: wielkie oko złożone z metalowego zamka patrzy na rząd drobnych anonimowych kłódek. Ilustracja AI.

FAKTY

Senator Chuck Grassley opublikował ujawnienia sygnalistów dotyczące działań zespołu byłego prokuratora specjalnego Jacka Smitha: dochodzenie objęło wewnętrzną korespondencję blisko 50 dziennikarzy z mediów (Fox News, CNN, Washington Post, Reuters, AP i inne) z urzędnikami administracji Trumpa, pozyskaną z Archiwów Narodowych na podstawie wezwania z czerwca 2023 r., a także dane bankowe i adresowe niemal 4782 drobnych darczyńców kampanii Trumpa z lat 2019-2023. Sąd Najwyższy USA sześcioma głosami do trzech (Sotomayor, Kagan i Jackson w mniejszości) zablokował orzeczenie sądu niższej instancji wstrzymujące deportacje do państw trzecich w ramach polityki migracyjnej Trumpa.

Sędzia Samuel Alito wycofał się ze sprawy Suncor v. Boulder County, co może skończyć się remisem 4-4. Senat zajmuje się przed wyborami śródokresowymi sportem akademickim, centrami danych i handlem akcjami przez kongresmenów.

GŁOSY PRASY

Breitbart i The Federalist przedstawiają ujawnienia Grassleya zgodnie jako dowód politycznego nadużycia władzy przez administrację Bidena wobec dziennikarzy i drobnych darczyńców Trumpa, nawiązując do wcześniejszej afery IRS z czasów Obamy - w tym punkcie obie redakcje mówią jednym głosem, nie ma tu sporu wewnątrz prawicy. Różnica pojawia się w tonie wobec samego ruchu konserwatywnego: The Bulwark, pismo antytrumpowskie, opisuje osłabienie wpływów ewangelikalnego działacza Tony'ego Perkinsa i spadek mobilizacji wyborców pro-life po wyroku Dobbs, sugerując kryzys tożsamości ruchu, podczas gdy media bliższe Trumpowi (Breitbart, Federalist) skupiają się na zagrożeniu płynącym z zewnątrz, czyli z aparatu państwa za czasów Bidena.

Żadne z źródeł nie podaje jeszcze pełnej treści uzasadnienia Sądu Najwyższego w sprawie deportacji, co ogranicza możliwość oceny zakresu precedensu. Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że spór o inwigilację dziennikarzy i darczyńców toczy się w USA wewnątrz jednego obozu interpretacyjnego (prawica wobec Demokratów), a nie jako kontrowersja faktograficzna - co ułatwia ocenę wiarygodności doniesień, ale nie zastępuje potwierdzenia ze strony niezależnych śledczych czy sądu.

Źródła: The Federalist · WELT · Cicero - Magazin für politische Kultur · The Wall Street Journal - Opinion / Editorial Page · Breitbart News · JNS - Jewish News Syndicate · Washington Free Beacon · The Dispatch · War on the Rocks · Aftenposten · Reason · The Daily Wire / The Ben Shapiro Show · The Bulwark

06 / BLISKI WSCHÓD

Netanjahu pod presją: tajna wizyta w ZEA, wybory i izolacja Izraela

Satyra redakcyjna: zamknięta szklana amfora płynie po wąskiej rynnie między dwoma pustymi, odwróconymi krzesłami. Ilustracja AI.

FAKTY

Izrael zmierza do przedterminowych wyborów wyznaczonych na 27 października, a kampania toczy się wokół braku komisji śledczej ds. 7 października oraz zwolnienia ultraortodoksów ze służby wojskowej. Potwierdzono, że Netanjahu spotkał się w niedzielę w Abu Zabi z prezydentem ZEA Muhammadem bin Zajidem Nahajanem; Szin Bet złożył skargę na stację Channel 12 za ujawnienie informacji o wizycie przed lądowaniem samolotu premiera, co izraelskie służby uznały za zagrożenie bezpieczeństwa delegacji.

Na forum ONZ przemówienie Netanjahu wywołało masowe opuszczanie sali przez delegacje, a spotkał się on jedynie z przywódcami Grecji, Słowenii i Argentyny. W Iranie eksport ropy przez Cieśninę Ormuz wrócił do około 80 proc. poziomu sprzed operacji wojskowej z lutego, a rial dalej traci na wartości; minister spraw zagranicznych Abbas Aragczi prowadzi rozmowy z pośrednikami z Kataru. W Nowym Jorku burmistrz Zohran Mamdani przedstawił plan walki z antysemityzmem, krytykowany przez organizacje żydowskie za pominięcie antysyjonistycznej retoryki.

GŁOSY PRASY

Linia podziału przebiega wyraźnie w ocenie Netanjahu: Jerusalem Post pisze o jego rosnącej izolacji międzynarodowej i porównuje go niekorzystnie do Golde Meir i Mosze Dajana, którzy po 1973 roku wzięli odpowiedzialność i ustąpili, podczas gdy The National Interest przedstawia wybory jako rozliczenie z ekspansjonistyczną polityką jego koalicji na Zachodnim Brzegu - oba teksty, mimo odmiennej proweniencji ideowej, zgadzają się, że Netanjahu unika odpowiedzialności za 7 października.

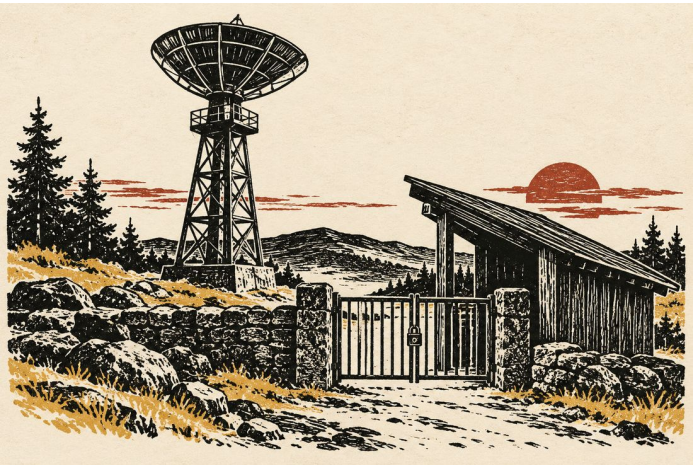
W sprawie Iranu panuje zgoda co do faktów (spadek kontroli nad Ormuzem, kryzys rialu), ale Blaze Media przedstawia to jako sukces presji Trumpa i Rubio, podczas gdy National Review sugeruje, że wcześniejsze alarmistyczne prognozy o zamknięciu cieśniny się nie sprawdziły - co jest subtelną krytyką jastrzębiej retoryki z własnego obozu. Media izraelskie i amerykańskie różnią się też emfazą: JNS i Daily Wire skupiają się na antysemityzmie i polityce USA (Mamdani, kandydat na Senat z Maine), podczas gdy prasa europejska (NZZ, WELT) traktuje region bardziej dystansująco, dokumentując wycofanie USA z Iraku i kontrowersje wokół ONZ-owskiej relatorki Albanese.

Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że nawet proizraelska prawica amerykańska i izraelska centroprawica rozchodzą się w ocenie Netanjahu - co pokazuje, że poparcie dla Izraela jako państwa nie oznacza jednomyślności wobec jego obecnego rządu.

Źródła: NZZ · The National Interest · Il Sole 24 Ore · Il Giornale · The Daily Wire / The Ben Shapiro Show · Blaze Media / TheBlaze · The Jerusalem Post · Echo24 / Týdeník Echo · WELT · JNS - Jewish News Syndicate · Letras Libres · National Review

07 / OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO

Iran jako zagrożenie: terroryzm w Europie i sukces polityki maksymalnej presji Trumpa

Satyra redakcyjna: niewielka furtka z kłódką stoi pod wysoką anteną obserwacyjną i ochronnym daszkiem. Ilustracja AI.

FAKTY

W Wielkiej Brytanii policja antyterrorystyczna zatrzymała pięciu obywateli brytyjskich w pobliżu bazy RAF Fairford, skąd operują amerykańskie bombowce B-1 wykorzystywane wcześniej przeciw Iranowi; podejrzanych po trzech dniach zwolniono za kaucją, a śledztwo rozważa też wersję zwykłej kradzieży paliwa rolniczego. Il Foglio łączy tę sprawę z szerszą falą ataków przypisywanych Iranowi w Europie: Belgia oficjalnie wskazała Teheran jako zleceniodawcę ataków na synagogę w Liège i pojazd w żydowskiej dzielnicy Antwerpii, Holandia bada udział Iranu w ataku na synagogę w Rotterdamie, a wcześniej ujawniono irańskie wątki w próbie zamachu na niemieckiego posła Volkera Becka.

Pentagon, ustami wiceministra obrony Elbridge'a Colby'ego, publicznie pochwalił Niemcy przed Kongresem USA za tempo zbrojeń po szczycie NATO w Hadze, gdzie ustalono cel 3,5% PKB na obronę plus 1,5% na infrastrukturę do 2035 r.; minister Pistorius i sekretarz Hegseth podpisali w tym miesiącu list intencyjny o współpracy zbrojeniowej. Marco Rubio w Fox News omówił podpisane niedawno porozumienie USA-Dania-Grenlandia o nowych obszarach obronnych w Narsarsuaq i Mestersvig oraz rozbudowie Pituffik Space Base pod kątem systemu Golden Dome, a przy okazji powtórzył tezę, że operacja wobec Iranu miała zapobiec osiągnięciu przez Teheran „linii odporności" pozwalającej na przełom nuklearny.

GŁOSY PRASY

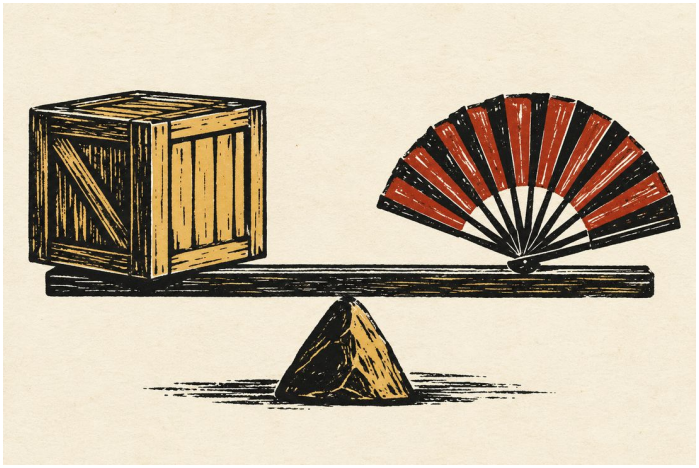
Źródła są zgodne co do faktów podstawowych (zatrzymanie pięciu osób, chwalenie Niemiec przez Pentagon, treść porozumienia grenlandzkiego), różnią się jednak wagą przypisywaną sprawie Fairford: Il Foglio wpisuje ją bez zastrzeżeń w ciąg potwierdzonych irańskich zamachów na cele żydowskie w Europie, podczas gdy L'Opinion i The Spectator Australia podkreślają, że żadnych materiałów wybuchowych nie znaleziono, podejrzanych zwolniono, a śledztwo rozważa prozaiczne wyjaśnienie - to różnica między narracją o systematycznym terrorze państwowym a ostrożnością wobec niepotwierdzonego tropu.

Townhall i Berlingske relacjonują wypowiedzi Rubio bez polemiki, przyjmując amerykańską ramę (Iran jako zagrożenie wymagające prewencji, Grenlandia jako kwestia bezpieczeństwa, nie ekspansji terytorialnej), nie konfrontując jej z głosami duńskimi czy grenlandzkimi poza stroną formalną porozumienia. Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że żadne z tych źródeł nie kwestionuje kierunku zbrojeniowego NATO ani wzrostu wydatków obronnych - spór dotyczy wyłącznie interpretacji pojedynczych incydentów, nie samej logiki konfrontacji z Rosją i Iranem, co pokazuje, jak wąski jest dziś margines debaty wewnątrz prawicy atlantyckiej w tych sprawach.

Źródła: Il Foglio · Breaking Defense · Catholic News Agency (CNA) · WELT · Berlingske · Townhall (Salem Media Group / WaterStone) · NZZ · The National Interest · L'Opinion · The Spectator Australia · Daily Sabah

08 / CHINY I INDO-PACYFIK

Chiny i Indo-Pacyfik

Satyra redakcyjna: niewielka skrzynia ładunkowa równoważy złożony ceremonialny wachlarz na prostej belce. Ilustracja AI.

FAKTY

Japoński miesięcznik Bungei Shunjū publikuje materiał o księciu Hisahito, drugim w linii sukcesji do Chryzantemowego Tronu, który 6 września obchodził 20. urodziny. Tekst opisuje edukację przygotowującą go do roli cesarza, odmienną od tej, jaką otrzymał jego ojciec, książę Akishino, oraz przywołuje wypowiedzi rodziny na ten temat. The Epoch Times zajmuje się odrębnym tematem - relacjami gospodarczymi z Chinami, ilustrowanym zdjęciem kontenerowca wypływającego z portu w Qingdao w prowincji Shandong.

Zajawka nie precyzuje, na czym polega wspomniany „paradoks Josepha Hellera” w biznesie z Chinami. Pozycje nie dotyczą tego samego wątku i nie da się ich bezpośrednio powiązać.

GŁOSY PRASY

Materiał o Hisahito ma charakter wizerunkowo-instytucjonalny: koncentruje się na sukcesji cesarskiej jako sprawie wewnętrznej, bez odniesień do polityki czy gospodarki regionu. Tekst Epoch Times, mimo szczątkowej zajawki, sygnalizuje typowe dla tego tytułu podejście antychińskie - odwołanie do paradoksu Hellera sugeruje krytykę logiki zachodniego biznesu uzależnionego od Chin, choć bez pełnego tekstu nie można ustalić konkretnej tezy. Z powodu szczupłości materiału nie da się mówić o sporze wewnątrz prawicy - oba teksty poruszają zupełnie inne osie tematyczne (dynastia japońska vs. gospodarka chińska) i nie konkurują ze sobą interpretacyjnie.

Dla polskiego czytelnika istotne jest raczej to, czego dzień nie przyniósł: brak materiałów o Tajwanie, Korei czy łańcuchach dostaw w ścisłym sensie, mimo że kategoria je obejmuje.

Źródła: Bungei Shunjū (□□□□) · The Epoch Times

09 / GOSPODARKA I FINANSE

Afera w NFZ i ostrzeżenia przed ruiną finansów publicznych w Polsce

Satyra redakcyjna: ciężka kula spoczywa na jednej stronie chybotliwej wagi, a po drugiej stronie stoją trzy puste moduły mieszkalne. Ilustracja AI.

FAKTY

We Francji INSEE podało, że dług publiczny sięgnął 119% PKB (3595,5 mld euro) na koniec II kwartału 2026 r. - najwyższy poziom od kryzysu 2008 r. - a rentowność dziesięcioletnich obligacji OAT dotarła do 4,73%, przy deficycie celowanym na 5,4% PKB w 2026 r. i projekcie budżetu na 2027 r. zapowiedzianym na czwartek w Radzie Ministrów. W Hiszpanii rząd Pedro Sáncheza, mimo sprzeciwu Junts, zatwierdził dekret mieszkaniowy przedłużający umowy najmu o dwa lata, zakazujący eksmisji osób wrażliwych do 2028 r. i ograniczający zakup mieszkań przez fundusze inwestycyjne - w tle liczba mieszkań na wynajem spadła o ok. 300 tys. od 2019 r., choć obiecano 184 tys. nowych mieszkań publicznych.

W Wielkiej Brytanii kanclerz John Healey zarysował przed budżetem z 28 października plan „nowej industrializacji” (6 mld funtów na stocznie, 100 mln na szkolenia, 300 mln od Rolls-Royce) przy długu na poziomie 93,8% PKB i kosztach odsetek 3,6% PKB. W Niemczech Lars Klingbeil (SPD) chce objąć obowiązkowymi składkami emerytalnymi samozatrudnionych, nowych urzędników i polityków, a Carsten Linnemann proponuje skrócenie dni opieki nad chorym dzieckiem z 15 do 10 rocznie.

GŁOSY PRASY

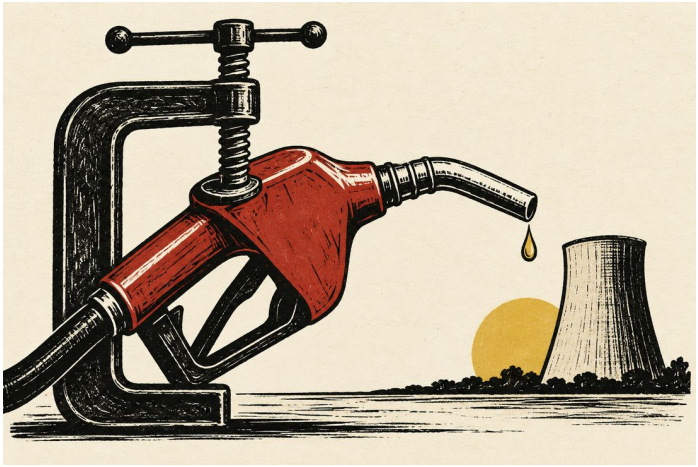
Tytuły liberalne i libertariańskie (Contrepoints, Il Foglio) traktują francuski i brytyjski dług jako wynik lat nieodpowiedzialności fiskalnej i porównują Francję do Grecji z 2010 r., podczas gdy tytuł patriotyczno-gospodarczy wGospodarce.pl ujmuje polski deficyt budżetowy rządu Tuska w kategoriach politycznej odpowiedzialności („zrujnowane finanse będą się martwić następcy") - to ten sam wątek długu publicznego, ale czytany przez różne ramy: ekonomiczno-techniczną kontra polityczno-personalną. W Hiszpanii linia podziału jest czysto polityczna: ABC trzykrotnie wskazuje, że dekret mieszkaniowy Sáncheza to próba zamaskowania ośmiu lat niewykonanych obietnic, podczas gdy sam rząd i Sumar (Yolanda Díaz) przedstawiają go jako odpowiedź na „emergencję mieszkaniową" i winę funduszy „sępów" - żadne z zajawek czy pełnych tekstów nie przytacza strony rządowej z równą szczegółowością co krytyki ABC, co jest zauważalną przemilczeniem kontrargumentów.

Źródła niemieckie (WELT) i francuskie są zgodne co do kierunku: systemy emerytalne i budżety w Europie Zachodniej wymagają reform strukturalnych, a spory toczą się o tempo i rozkład kosztów, nie o samą potrzebę zmian. Dla polskiego czytelnika istotne jest, że scenariusze francuski i brytyjski pokazują, dokąd prowadzi trwałe odkładanie konsolidacji fiskalnej - punkt odniesienia przydatny przy ocenie własnego deficytu i planów budżetowych na 2027 r.

Źródła: Contrepoints · Sieci (tygodnik) + wPolityce.pl · WELT · Il Foglio · ABC · Breitbart News · wGospodarce.pl · Karar · Echo24 / Týdeník Echo · Il Sole 24 Ore · Magyar Hang · Observador · Die Presse · L'Opinion

10 / ENERGETYKA I KLIMAT

Narodowy opór wobec unijnego ETS

Satyra redakcyjna: duża dysza paliwowa jest przytrzymana przez prostą śrubową obejmę, a obok stoi mały reaktorowy cylinder. Ilustracja AI.

FAKTY

We Włoszech rząd Giorgii Meloni doprowadził do ograniczenia cen paliw i energii bez angażowania środków publicznych: koncern Eni wprowadził pułap 1,99 euro za litr benzyny i 2,19 euro za diesel, dołączyły do niego IP i Socar (kontrolowane przez Azerbejdżan), a rząd naciska też na kuwejcką spółkę Q8. Eni ogłosiło ponadto 30-procentową zniżkę na rachunki za prąd i gaz przez dwa lata dla klientów Plenitude, co ma dać ok. 200 euro oszczędności rocznie.

Równolegle w Niemczech rząd Friedricha Merza zapowiedział własny rabat paliwowy i regulację cen na stacjach. Włochy i Czechy - Meloni i Andrej Babiš - zapowiadają wspólny nacisk na UE o złagodzenie ETS. W tle dwa teksty The National Interest opisują rywalizację USA z Rosją i Chinami o eksport reaktorów jądrowych. W sektorze gazowym Cottbus, była "energetyczna stolica" NRD, odchodzi od węgla przy wsparciu miliardowych dotacji państwowych.

GŁOSY PRASY

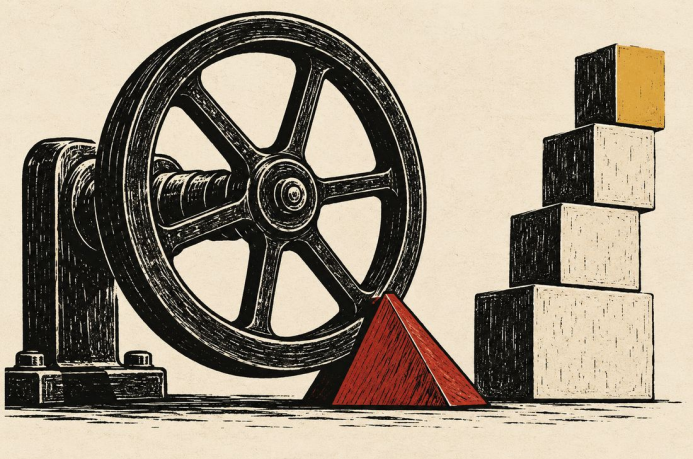
Linia sporu przebiega wewnątrz prawicy wokół metody, nie celu: Eni i włoski rząd przedstawiają interwencję cenową jako sukces dyplomacji gospodarczej bez obciążania budżetu, a Cicero atakuje analogiczny ruch Merza jako odejście od erhardowskiego liberalizmu na rzecz "socjalizmu na dystrybutorach" - ten sam instrument, kontrolowanie cen paliw, jest więc w jednym ujęciu chwalony, w drugim piętnowany jako zdrada własnych zasad gospodarczych CDU. Wspólna dla Włoch i Czech krytyka ETS (Meloni-Babiš) wpisuje się w szerszy nurt oporu wobec Green Deal, ale zajawka nie precyzuje żadnych konkretów negocjacji.

Teksty o eksporcie atomu z The National Interest pokazują spójne stanowisko realizmu konserwatywnego: USA przegrywają z Rosją i Chinami na finansowaniu pakietowym, ale mają potencjał nadrobić dzięki krajowemu boomowi produkcyjnemu - bez sporu między tymi dwoma tekstami. Dla polskiego czytelnika istotne jest to kontrastowe potraktowanie interwencjonizmu cenowego przez niemiecką prawicę liberalną: to samo narzędzie, które w Polsce bywa traktowane jako oczywista tarcza antyinflacyjna, na Zachodzie budzi zasadniczy spór doktrynalny o granice wolnego rynku.

Źródła: NZZ · The National Interest · wGospodarce.pl · Il Sole 24 Ore · Cicero - Magazin für politische Kultur

11 / TECHNOLOGIA I AI

Trump kontra Bruksela: samoregulacja AI zamiast unijnych zakazów

Satyra redakcyjna: wielkie koło regulatora jest zatrzymywane przez czerwony klin, a obok rośnie stos gładkich modułów. Ilustracja AI.

FAKTY

29 września Donald Trump zorganizował w Białym Domu spotkanie z szefami największych firm technologicznych - Elonem Muskiem, Jensenem Huangiem, Markiem Zuckerbergiem, Jeffem Bezosem, Sundarem Pichaiem, Gregiem Brockmanem i Dario Amodeiem - na którym, jak twierdzi, firmy podpisały „moralnie wiążące porozumienie” o samoregulacji AI; Trump zapowiedział też podpisanie dokumentu zmieniającego oficjalną terminologię z „sztucznej inteligencji” na „superinteligencję”. W tle trwa spór wywołany ostrzeżeniami byłego pracownika Anthropic, Jacoba Coxona, oraz manifestem Dario Amodeia „We Must Pace the Frontier”, wzywającym do spowolnienia rozwoju najbardziej zaawansowanych modeli.

Ujawniony przez Reutersa prospekt emisyjny Anthropic pokazuje stratę netto 42 mld dolarów w 2025 roku przy wycenie spółki sięgającej 2 bln dolarów i planowanych 518 mld dolarów zobowiązań na infrastrukturę chmurową. Papież Leon XIV, pytany na pokładzie samolotu 28 września, powiedział, że traktuje poważnie ostrzeżenia ekspertów AI, ale „nie panikuje”, przypominając, że Watykan powołał własną komisję ds. AI. W Amsterdamie zatrzymano 24-letniego mężczyznę podejrzewanego o związki z grupą hakerską ShinyHunters.

GŁOSY PRASY

Linia podziału przebiega między alarmistami a zwolennikami przyspieszenia: Amodei i część środowiska AI safety (w tym cytowany przez CNews sondaż CNN, w którym 82% Amerykanów deklaruje niepokój) mówią o ryzyku egzystencjalnym i konieczności spowolnienia, podczas gdy Trump, krytykujący wcześniej Amodeia, stawia na samoregulację i retoryczne oswojenie tematu przez zmianę nazwy na „superinteligencję” - CNews i New York Post referują to porozumienie niemal bez dystansu, jako sukces administracji.

Papież Leon XIV zajmuje pozycję pośrednią: uznaje zagrożenie za realne, ale odrzuca „panikę” i „fake news” w obu kierunkach, co CNA referuje rzeczowo, bez prawicowej czy lewicowej ramy. Polskie źródła (Gazeta Polska, Rzeczpospolita) pokazują rozdźwięk między publicznymi ostrzeżeniami Anthropic a jego praktyką biznesową - firma ostrzega przed utratą kontroli nad AI, jednocześnie szykując giełdowy debiut na 2 bln dolarów wyceny, co nie jest komentowane wprost jako sprzeczność w żadnym z tekstów, ale wynika z zestawienia faktów.

Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że żadne z tych doniesień nie dotyczy regulacji europejskich ani polskich - spór toczy się wyłącznie w ramach amerykańskiej polityki i rynku, a Europa (poza marginalnym akapitem z Il Sole 24 Ore o niegotowości firm) pozostaje biernym obserwatorem.

Źródła: Gazeta Polska + Niezalezna.pl + Gazeta Polska Codziennie · Handelsblatt · CNews (grupa Canal+/Bolloré) · Catholic News Agency (CNA) · Le Figaro (z FigaroVox i Le Figaro Magazine) · Rzeczpospolita + Plus Minus · NZZ · Il Sole 24 Ore · El Mundo · Letras Libres · Nederlands Dagblad · The Daily Caller · New York Post · NIUS

12 / MIGRACJA I AZYL

Przestępczość migrantów objętych obowiązkiem wyjazdu w Niemczech

Satyra redakcyjna: koło ratunkowe prowadzi przez prostą bramkę cienką linę szybkiego reagowania. Ilustracja AI.

FAKTY

Papież Leon XIV ogłosił tegoroczne Światowe Dni Migranta i Uchodźcy pod hasłem „Choćby jedno z tych dzieci”, odwołując się do Ewangelii Mateusza - CNA opisuje to w kontekście apelu przywódców kościelnych o pomoc imigrantom przy jednoczesnej obronie deportacji przez administrację. W Niemczech Junge Freiheit odnotowuje decyzję unijnego komisarza ds. migracji Magnusa Brunnera o utworzeniu grupy szybkiego reagowania Frontexu, gotowej do działania w ciągu doby, jako reakcję na najście około 80 tysięcy nielegalnych migrantów na Ceutę - to jeden z pięciu punktów planu działania UE.

Ten sam tytuł opisuje sprawę sądową w Neubrandenburgu, gdzie 25-letni mężczyzna objęty obowiązkiem opuszczenia

kraju napadł na punkt bukmacherski, tłumacząc to groźbą deportacji; w sprawie pojawia się też wątek wojny w Ukrainie. W USA kongresman Jim Jordan w rozmowie z Breitbartem mówi o szeryfach pozywających własne stany za politykę sanktuary oraz zarzuca Demokratom politykę migracyjną mającą „osłabiać" Amerykę. NZZ pisze o potrzebie nowej strategii azylowej lewicy, a NIUS o zaostrzającym się sporze w Wielkiej Brytanii, gdzie Nigel Farage mówi o „stanie nadzwyczajnym", a minister spraw wewnętrznych Shabana Mahmood zapowiada osiedlanie kolejnych migrantów.

GŁOSY PRASY

Linia podziału przebiega między tekstami opisowymi (CNA relacjonuje apel Kościoła bez oceniania polityki deportacyjnej) a tekstami z tezą polityczną. Breitbart i Jim Jordan formułują ostrą tezę: polityka Demokratów celowo osłabia USA, a szeryfowie buntują się przeciw stanowym władzom - to czysta retoryka jednej strony sceny, bez kontrargumentu. NZZ, inaczej niż Junge Freiheit czy NIUS, nie atakuje lewicy z zewnątrz, lecz wzywa ją do wypracowania własnej, skutecznej strategii kontroli migracji połączonej z ochroną uchodźców - to głos liberalno-konserwatywny, nie populistyczny.

Junge Freiheit i NIUS zgodnie budują narrację kryzysu (Ceuta, Neubrandenburg, Wielka Brytania) jako serii pojedynczych zdarzeń ilustrujących utratę kontroli nad granicami i bezpieczeństwem, przemilczając dane o skali zjawiska poza przytoczonymi liczbami. Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że spór w Europie Zachodniej toczy się już nie o to, czy migracja wymaga twardszej kontroli, lecz o to, kto i jak ją wprowadzi - nawet lewica (NZZ) uznaje to za konieczność.

Źródła: Catholic News Agency (CNA) · NZZ · Junge Freiheit · Breitbart News · NIUS

13 / DEMOGRAFIA I RODZINA

Demografia i rodzina

Satyra redakcyjna: duża klepsydra spoczywa na pustym bujanym krześle, a jej piasek przechodzi przez bardzo wąską szyjkę. Ilustracja AI.

FAKTY

Jedyna pozycja w dziale to zajawka Echo24 o czeskich emeryturach. Jej tytuł pyta, o ile więcej mają otrzymać najstarsi emeryci, i przedstawia emeryturę jako zasłużoną nagrodę, a nie zasiłek.

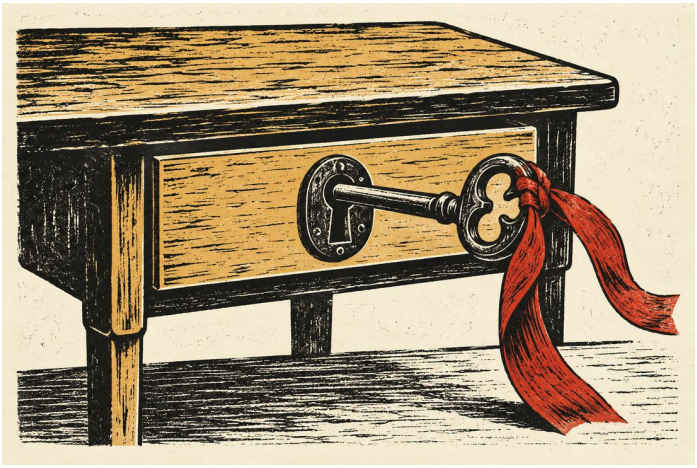
GŁOSY PRASY

Materiał pochodzi z jednego źródła i jest dostępny wyłącznie jako zajawka, więc nie pozwala ustalić skali podwyżki ani porównać przeciwstawnych ocen reformy. Dla polskiego czytelnika pozostaje sygnałem, że debata o waloryzacji najstarszych emerytów toczy się także w Czechach.

Źródła: Echo24 / Týdeník Echo

14 / WOJNY KULTUROWE

Antysemityzm i bojkot Izraela jako linia podziału na lewicy

Satyra redakcyjna: mała szkolna szuflada jest zamknięta wielkim kluczem, wokół którego owija się cienka wstęga. Ilustracja AI.

FAKTY

Senator Eric Schmitt (R-Missouri) wprowadził ustawę Yaeli Martinez Child Protection Act of 2026, nazwaną na cześć 19-letniej Kalifornijki, która odebrała sobie życie po przymusowej tranzycji w szkole publicznej; ustawa ma odciąć federalne finansowanie stanom odbierającym dzieci rodzicom niezgadzającym się na afirmację tożsamości transpłciowej i daje rodzicom prawo pozwu federalnego - projekt opisują zgodnie The Federalist i Daily Wire. Alliance Defending Freedom, reprezentowana przez Jima Campbella, mówi w rozmowie z Lisą Boothe o „sekretnej tranzycji społecznej" w szkołach.

Park Slope Food Coop w Brooklynie został pozwany przez National Jewish Advocacy Center o kampanię zastraszania żydowskich członków przy wprowadzaniu bojkotu izraelskich produktów (głosowanie z maja 2026, żądanie odszkodowania min. 150 tys. dolarów). We Francji burmistrz Saint-Denis Bally Bagayoko (LFI) odmówił potępienia przemocy licealistów podczas protestów, które objęły według MSW 180 placówek i doprowadziły do 164 zatrzymań. Gubernator Kalifornii Gavin Newsom podpisał ustawę uznającą muzułmańskie święta Id al-Fitr i Id al-Adha za dni ustawowo wolne w stanie.

GŁOSY PRASY

Dwa amerykańskie teksty o ustawie Schmitta - Federalist i Daily Wire - są zgodne co do faktów i tonu: obie podkreślają przypadek Yaeli Martinez jako dowód, że „wychowywanie dziecka zgodnie z jego płcią to nie maltretowanie", co pokazuje, jak jednolita jest dziś linia amerykańskiej prawicy w sprawie praw rodzicielskich wobec polityki genderowej w szkołach. We Francji Contrepoints (libertariańskie, dystansujące się od prawicy narodowej) atakuje burmistrza LFI z pozycji praworządności i neutralności urzędnika, a nie z pozycji tożsamościowej - spór dotyczy więc roli państwa wobec przemocy ulicznej, nie samej „wojny kulturowej" sensu stricto.

Włoski Il Foglio, inaczej niż amerykańskie i niemieckie źródła, prezentuje spór wewnątrz lewicy o definicję antysemityzmu jako dialog, a nie starcie - ton stonowany, bez jednoznacznej tezy. Dla polskiego czytelnika istotne jest, że amerykańska prawica konsekwentnie przesuwa spór o tranzycję dzieci z poziomu kulturowego na poziom prawa rodzicielskiego i finansowania federalnego - co może być wzorcem dla krajowej debaty o relacji szkoła-rodzina.

Źródła: Washington Free Beacon · The Federalist · The Daily Wire / The Ben Shapiro Show · Catholic News Agency (CNA) · Il Foglio · Contrepoints · Junge Freiheit · Smedjan (Timbro) · The Clay Travis and Buck Sexton Show (Premiere Networks / iHeart)

15 / MEDIA I WOLNOŚĆ SŁOWA

Spór o granice wolności prasy wobec władzy w USA

Satyra redakcyjna: wałek drukarski próbuje przejść przez otwartą kratę, a obok leży niema tuba głosowa. Ilustracja AI.

FAKTY

Pięć tekstów z różnych krajów opisuje odrębne sprawy bez wspólnego wydarzenia dnia. NZZ publikuje esej pisarza Jürga Haltera o strachu przed wyrażaniem odmiennych opinii w środowiskach uważających się za różnorodne i krytyczne. Revue des Deux Mondes relacjonuje kampanię hejtu wobec rabinki Delphine Horvilleur po jej kazaniu wygłoszonym 20 września w paryskiej synagodze JEM, przed wydaniem książki „Sermons sous les décombres” 8 października. Conflits (zajawka) zapowiada analizę Arnauda Lacheret o wysokiej pozycji Kataru w rankingu Reporterów bez Granic (75. miejsce) na tle restrykcji wobec dziennikarzy, na przykładzie sprawy reportera New York Timesa Declana Walsha.

Echo24 odnotowuje, że 29 września odbywa się szósty trialog UE (Parlament, Rada, Komisja) nad trwałą wersją rozporządzenia Chat Control, po cichym wznowieniu tymczasowej wersji regulacji.

GŁOSY PRASY

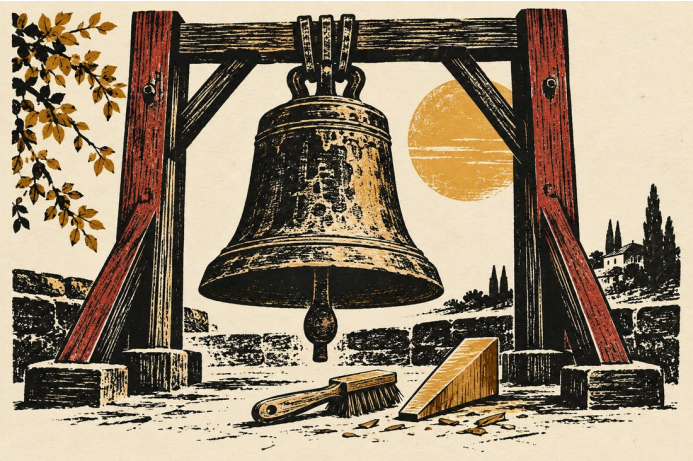
Materiały nie składają się w jeden spór, lecz naświetlają różne fronty tego samego problemu: presję na swobodę wypowiedzi. NZZ i Revue des Deux Mondes zgadzają się co do diagnozy - obie wskazują na mechanizm uciszania przez grupowy konformizm lub kampanie oszczerstw, choć NZZ krytykuje głównie klimat wewnątrz liberalnych bąbli, a francuski tekst broni konkretnej osoby przed atakami z „różnych stron”, nie precyzując ich politycznego adresu.

Conflits stawia tezę bardziej instytucjonalną - że zachodnie media (NYT) idą na kompromisy wizerunkowe z autorytarnymi reżimami takimi jak Katar, co jest odrębnym zarzutem o hipokryzję rankingów wolności prasy. Echo24 przenosi temat na poziom regulacji unijnych, gdzie zagrożeniem dla prywatnej komunikacji nie jest kultura czy reżim, a proponowane prawo UE. Dla polskiego czytelnika istotne jest zwłaszcza to ostatnie: trialog nad Chat Control dotyczy bezpośrednio zakresu monitorowania prywatnych wiadomości obywateli UE, w tym Polaków, i jego wynik może wyznaczyć standard niezależnie od krajowej debaty politycznej.

Źródła: Conflits - Revue de Géopolitique · The Dispatch · NZZ · Echo24 / Týdeník Echo · Revue des Deux Mondes

16 / KOŚCIÓŁ I RELIGIA

Wizyta papieża Leona XIV we Francji: chadecki entuzjazm vs liberalna miara dla Europy

Satyra redakcyjna: stary dzwon zawieszono w prostej ramie renowacyjnej, a obok leży mała szczotka i nowy klin. Ilustracja AI.

FAKTY

Wizyta papieża Leona XIV we Francji (25-28 września) zdominowała dzień: w Metz wygłosił przemówienie o korzeniach Europy przy grobie Roberta Schumana, spotkał się z Macronem, odprawił Mszę w katedrze św. Szczepana dla 35 tys. osób, a wcześniej zgromadził ok. 800 tys. wiernych na placu de la Concorde w Paryżu i 150 tys. w Lourdes. Watykan potwierdził, że argentyński ksiądz Carlos Miguel Buela, założyciel Instytutu Słowa Wcielonego, dopuścił się wykorzystywania seksualnego z użyciem przemocy wobec kilku osób (orzeczenie trybunałów kanonicznych na podstawie kan. 1395 §2); obie gałęzie zgromadzenia pozostają pod zarządem delegatów papieskich od ponad siedmiu lat i mają przejść proces odnowy.

W Libanie rozpoczęło się posiedzenie biskupów syryjskiego Kościoła katolickiego mające zdecydować o odwołaniu patriarchy Ignatiusa Younana na podstawie nowego motu proprio Mutua Concordia. W Waszyngtonie Louis Geri, skazany za groźby wobec uczestników Mszy Czerwonej i posiadanie koktajlu Mołotowa, dostał 70 miesięcy więzienia. Zmarł biskup Teodoro Gómez Rivera z Choluteki (Honduras) w podróży na wizytę ad limina do Rzymu.

GŁOSY PRASY

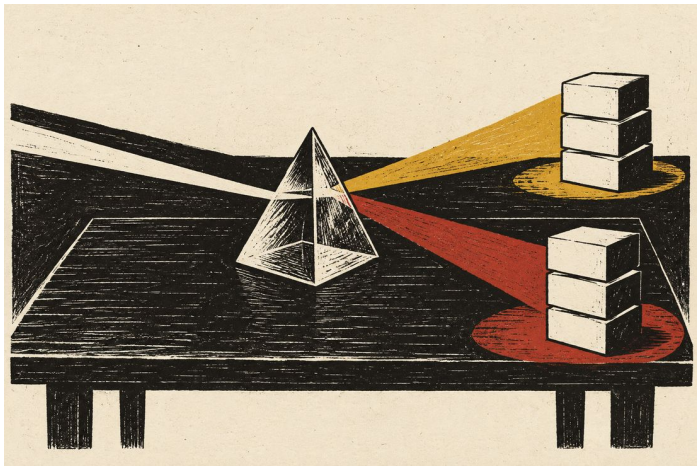
Co do wizyty papieskiej we Francji źródła są zgodne - słowacki Postoj i CNA opisują ją jako przełom religijny i dowód odrodzenia katolicyzmu, natomiast Il Foglio ujmuje ją politycznie, jako gest Leona XIV wobec Europy i kontynuację linii Franciszka pod inną maską, bez entuzjazmu "leonmanii". Linia sporu wewnątrz prawicy przebiega raczej wokół słów papieża o skrajnej prawicy (zajawka Il Sole 24 Ore sugeruje krytykę jej wzrostu jako niewyrażającej chrześcijaństwa) - to zderza się z tonem mediów bardziej prawicowych, które wolą mówić o odrodzeniu wiary niż o politycznym komentarzu papieża.

Sprawa Buely i kryzys syryjskiego Kościoła to tematy przemilczane przez media niewatykanistyczne - The Pillar jako jedyne pokazuje, że nowe prawo Leona XIV o usuwaniu patriarchów już generuje spór kompetencyjny. Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że obraz pontyfikatu Leona XIV rozjeżdża się zależnie od kraju: entuzjazm wobec odrodzenia religijnego we Francji nie przesłania rosnących napięć instytucjonalnych (nadużycia założycieli zgromadzeń, spory patriarchatów), które rzadko trafiają do mainstreamowego przekazu.

Źródła: Catholic News Agency (CNA) · Il Foglio · Denník Postoj · The Pillar · Il Sole 24 Ore · Klub Jagielloński (klubjagiellonski.pl) + kwartalnik "Pressje" · First Things · ACI Prensa

17 / IDEE I SPORY WEWNĄTRZ PRAWICY

Junge Freiheit jako zawias między CDU a AfD: spór o kordon sanitarny w Niemczech

Satyra redakcyjna: pryzmat rozdziela jedno światło na dwa różne stosy gładkich klocków na stole dyskusji. Ilustracja AI.

FAKTY

Johan Norberg w tekście przetłumaczonym dla Instytutu Misesa z cato.org rozprawia się z tezą Berniego Sandersa i Alexandrii Ocasio-Cortez, jakoby Szwecja była wzorem socjalizmu, wyliczając liberalizację rynku pracy, zniesienie licencji zawodowych i podatków od spadków jako elementy szwedzkiego modelu po latach 70. We Francji Rassemblement National mierzy się z publikacją Mediapartu przypisującą Jordanowi Bardelli antysemickie wypowiedzi z lat 2013-2015; L'Express i JDD relacjonują tę sprawę z różnych kątów - izraelski minister Amichai Chikli publicznie stanął po stronie Bardelli, atakując Mediapart i jego szefów Edwy'ego Plenela i Carine Fouteau.

W Niemczech Junge Freiheit opisuje spory wewnątrz CDU (krytyka „polityków ale") i rozłam w BSW w Saksonii (Doreen Voigt opuszcza frakcję z powodu braku odcięcia od AfD), a Ulrich Siegmund z AfD zapowiada start na premiera Saksonii-Anhalt tylko w pierwszej turze. Reszta pozycji to krótkie zajawki bez rozwiniętej treści (Wenecja, Havel, węgierskie spory personalne).

GŁOSY PRASY

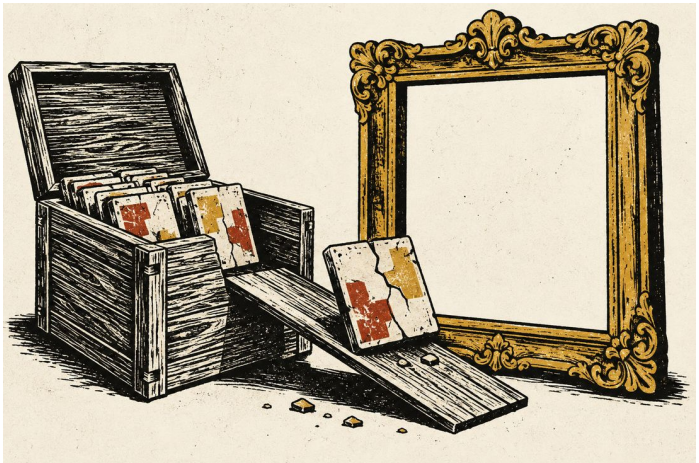
Główna linia podziału przebiega w sprawie Bardelli: L'Express, pismo liberalno-reformistyczne, relacjonuje oskarżenia Mediapartu i reakcję RN w sposób zdystansowany, podczas gdy JDD, dziś tytuł jawnie prawicowy, eksponuje kontratak - głos izraelskiego ministra broniącego Bardelli i atak na wiarygodność samego Mediapartu, przy czym żadne z dwóch źródeł nie rozstrzyga autentyczności cytowanych wypowiedzi. Tekst Norberga pokazuje spór nie wewnątrz prawicy, lecz między libertariańską a lewicową interpretacją skandynawskiego modelu państwa - to argumentacja jednostronna, zamieszczona bez kontrgłosu, typowa dla linii Instytutu Misesa.

Materiały Junge Freiheit są zgodne co do narracji: CDU i BSW przedstawiane są jako formacje tracące spójność wobec naporu AfD, co wpisuje się w stałą funkcję pisma jako „zawiasu" między konserwatyzmem głównego nurtu a Nową Prawicą. Dla polskiego czytelnika istotne jest przede wszystkim to, jak odmiennie prasa francuska każe traktować oskarżenia o antysemityzm wobec liderów partii skrajnej prawicy w zależności od linii redakcyjnej tytułu, oraz że spór o „wzór szwedzki" wraca w debacie anglosaskiej niezależnie od kontekstu europejskiego.

Źródła: Conflits - Revue de Géopolitique · Echo24 / Týdeník Echo · Instytut Misesa (mises.pl) · Magyar Hang · Junge Freiheit · Cicero - Magazin für politische Kultur · L'Express · Le Journal du Dimanche (JDD)

18 / KULTURA I SPÓR O KANON

Japońska literatura jako miękka siła w Azji Wschodniej

Satyra redakcyjna: pusta złocona rama odzyskuje z otwartej skrzyni niewielką, pękniętą płytkę pamięci. Ilustracja AI.

FAKTY

Materiał w tej kategorii jest dziś skromny i rozproszony. Engelsberg Ideas zapowiada tekst o brytyjskiej propagandzie informacyjnej wobec III Rzeszy, ilustrowany zdjęciem brytyjskich żołnierzy przy wraku niemieckiego myśliwca Messerschmitt Bf 109E-4, który rozbił się w East Langdon w hrabstwie Kent 24 sierpnia 1940 roku. Tyzhden.ua zapowiada odcinek podcastu „Ідеї, які об'єднують книги”, w którym historyk Witalij Mychajłowski rozmawia o dwóch książkach: „Szlachetna tradycja” Olgi Petrenko-Ceunowej oraz „Miłosierdzie i kara” Natalii Jakowenko o cudotwórczych ikonach Matki Bożej z XVII-XVIII wieku na Ukrainie.

The Christian Post donosi o odnalezieniu w małej miejscowości w Grecji stuletniego obrazu religijnego, który ponad sto lat temu zniknął z katedry na Florydzie i może do niej wrócić. Trzy teksty nie łączą się tematycznie poza ogólnym obszarem pamięci i dziedzictwa.

GŁOSY PRASY

Źródła nie wchodzą ze sobą w spór - każde dotyczy innego kraju, okresu i problemu, a dwa z trzech to jedynie zajawki feedowe bez rozwinięcia tezy. Engelsberg Ideas sygnalizuje ujęcie historyczno-analityczne (mechanizmy propagandy wojennej), Tyzhden.ua buduje narrację ciągłości ukraińskiej tradycji kulturowej i religijnej od średniowiecza, co wpisuje się w typowy dla ukraińskiej prasy narodowo-konserwatywnej projekt budowania kanonu niezależnego od Rosji. The Christian Post relacjonuje wydarzenie bez interpretacji ideologicznej - to czysto faktograficzna notatka o odzyskaniu zaginionej ikony.

Brak tu więc sporu wewnątrz prawicy, raczej trzy osobne, niezależne wątki pamięci historycznej i dziedzictwa religijnego. Dla polskiego czytelnika istotne jest przede wszystkim ukraińskie ujęcie - pokazuje, jak Kijów prowadzi równoległą do wojny pracę nad kanonem kulturowym, co ma znaczenie dla polskiej polityki historycznej wobec sąsiada.

Źródła: Engelsberg Ideas · Український тиждень (Tyzhden.ua) · The Christian Post